

Even uw aandacht...

Deze 'smaakmaker' laat u toe kennis te maken met dit werk.

Dit tekstfragment mag niet gebruikt worden voor opvoering. Het mag niet worden gedownload, afgedrukt of verder verspreid.

Indien deze smaakmaker u bevalt, raden we u aan het volledige toneelstuk te ontlenen en te lezen voor u tot de aankoop van boekjes voor opvoering beslist.

Veel leesplezier!

ACTEUR TE WEINIG
(Knettergekke Vogels)

Toneelspel in twee bedrijven voor kinderen

door

ONORÉ DE VIJLDER

Toneelfonds J. JANSSENS * Antwerpen

1988

(N° 1038)

OPVOERINGSRECHT

Het opvoeringsrecht wordt verkregen na aankoop van tenminste VIER tekstboekjes bij de uitgever en na betaling van de verschuldigde auteursrechten aan: S.A.B.A.M.

Aarlenstraat 75-77

1040 Brussel.

Men mag geen gebruik maken van gekregen of gehuurde boekjes!

© 1988 Toneelfonds J. Janssens / Onoré de Vijlder

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvuldigd en/of openbaar gemaakt op enigerlei wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

1e Deel.

Het doek is open. De scène is leeg, ongebruikt. Men vraagt zich af :
moet hier toneel gespeeld worden ?

Zonder aankondiging, zonder lichtverandering, komt acteur 1 op - we
noemen hem Jan, in de opvoering draagt hij zijn echte naam, net als
de anderen.

JAN : (verbaasd) He ? Helaba ? Wat is me dat hier... (loopt over
scène) Machinisten ! (Kijkt naar publiek en roept)
Hoi ! Hoi ! Wees es stil zeg : de opvoering is begonnen !
(tot zichzelf) Of is ze niet begonnen : geen belichting, geen
decor, geen acteurs !
Maar waar blijft iedereen toch ? Er werd toch toneel gespeeld
vandaag ? Er ging toch een stuk opgevoerd worden ? Ik zal es
achter de coulissen roepen. (cour) Is daar iemand ? (luistert)
Niemand ! (jardin) Aan die kant es proberen. Is daar iemand !
Joehoe ! (luistert) Ook niet. Staking ? Vakbondsactie ?
(Deur achteraan zaal gaat langzaam open. De tweede acteur komt
binnen, Piet. Hij geeuwt luid.)

JAN : Eindelijk ! Eindelijk is er iemand !

(Piet geeuwt)

JAN : Waar ben jij zo lang gebleven ? Je had hier al een half uur
geleden moeten zijn ! We moeten hier spelen !

PIET : (op podium) Ik heb me overslaa(geeuw)pen.

JAN : Da's ook wat moois. En al die mensen dan ?

PIET : Oh pardon. (tot Jan, fluisterend) Zal ik een gedichtje voor-
dragen ?

JAN : Nee, we moeten hier een toneelstuk opvoeren !

PIET : Oh, een gedicht of een toneelstuk da's 't zelfde. Ze merken
het verschiltoch niet.

(draagt voor): Jantje zag eens pruimen hangen

Als eieren zo groot

't Scheendat Jantje wou gaan plukken

Schoon zijn vader 't hem verbood

Jantje... (tekst kwijt)

Jantje...

PIET : Hoe ging dat nu alweer ?

JAN : Jantje gaf Pietje een flinke draai rond zijn oren ! (doet het)

(De twee meisjes komen op : Ann en Mie.)

ANN : Zijn jullie alweer aan het vechten ?

MIE : Net twee kleine kinderen !

ANN : Terwijl wij ons zo afsloven !

JAN : Afsloven ? Jullie zijn veel te laat !

ANN : Oh nee meneer de betweter : we zijn helemaal niet te laat !

JAN : Nee ?

MIE : Nee : we zijn hier al twee uur !

ANN : (koket) Maar we hebben iets gedronken in de cafetaria.

JAN : Haha ! Een kopje koffie of drie vier...

PIET : En een gebakje of vijf zes !

ANN : Hoe komt het dat jullie nog niet aan het spelen zijn ?

MIE : (stil) En al dat publiek in de zaal?

JAN : Hoe het komt dat we nog niet aan het spelen zijn ? Omdat jullie er nog niet waren ! En Piet is er ook nog maar pas, en Pol... wel waar is Pol ?

PIET : Haja, Pol ? (roept) Pol !

JAN : Pol ! Pool !

(Ze gaan alle vier voor het publiek op de rand van het podium staan
Ze roepen door elkaar op Pol. Piet gaat in de zaal en zoekt
tussen en onder de rijen stoelen.)

PIET : Pol ! Waar zit je ? Heb jij Pol niet gezien ? Nee, en jij ? Ook niet ? En jij - ha jij heet zelf Pol - maar jij bent de goeie niet.

MIE : Ik heb een idee ! Ik zal es telefoneren !
(haalt telefoon achter de coulissen)

PIET : Anders : hier zit er een Pol hoor !

JAN : Kom maar al terug, of het publiek loopt nog weg !

MIE : (draait nummer, dan)

Hallo ? Met Pol ? Met de vrouw van Pol. Mevrouw Pol, hoe zit het, komt Pol nog spelen ? Nee ? Hoezo... hij is ziek ! Zeer ziek ? Oei... aai...oeioeioie ! Neenee laat hem dan maar thuis blijven of hij komt ons hier allemaal besmetten. Ja, doe hem de groeten, he ? Daag !

(Hoorn neer en toestel achter de coulissen)

JAN : En ?

PIET : Wat was er ?

ANN : Zo erg ?

MIE : Hij heeft de mazelen !

JAN + ANN + PIET : Oooh !

MIE : En de rode hond !

JAN + ANN + PIET : Oooh !

MIE : En de ziekte van Dallas!

ANN + PIET : Oooh !

JAN : Wat is dat ?

MIE : Te veel naar de televisie gekeken !

ANN : Maar wat moeten we dan doen ?

JAN : (tot publiek) We gingen hier met vijf acteurs voor jullie een toneelstuk opvoeren.

MIE : Een mooi stuk ! "De appeldief" heette het.

(Mie, Jan en Piet af.)

ANN : Ik was de appeldief ! Op een dag liep ik door het veld, en plots zag ik in de tuin van de pastoor een appelboom staan, een grote appelboom met nog één appeltje helemaal bovenaan.

PIET : (op - paar takken rond zich, appel in één hand, zet zich als appelboom op de scène)

Ik was de appelboom.

ANN : En ik had zo'n zin in dat ene appeltje...

- ANN : Oh...appeltje, blozend en hoog aan de hoogste tak... (tot Piet)
hoogste tak !
- PIET : Ah bon ! (heft hand met appel zo hoog mogelijk)
- ANN : Appeltje blozend aan de hoogste tak...
vergeten door de plukkers ?
(kietelt Piet) Kielekielekiele ?
Nee... vergeten niet : ze konden er niet aan.
Maar ik kan er wel aan !
(Klimt op Piet, die kreunt, ze grijpt de appel en bijt)
- MIE : (op - meid van de pastoor)
He...he...help...een dief ! (Ann rent weg)
Gendarmen ! Politie ! Rijkswacht ! Veldwachter !
- JAN : (op - veldwachter)
En ik was de veldwachter... de dikke veldwachter !
(neemt zakfles en drinkt) Santé !
- MIE : Veldwachter !
- JAN : (verslikt zich) Verdorie ! Het is die ouwe boerentaart weer.
- MIE : Wablief ?
- JAN : Niets... niets...Wat is er aan de hand, mevrouwtje ?
- MIE : Wel, veldwachter, daarnet heeft een kwajongen een appel uit mijn
appelboom gestolen : kijk, ginder loopt hij !
- JAN : Ik zie niemand ! Ben je zeker dat je me geen blaasjes wijsmaakt ?
- MIE : Maar veldwachter, ik heb het met mijn eigen ogen gezien !
En kijk : daar is de pastoor, vraag het aan hem eens !
- JAN : (keert zich om) Hewel,meneer... Hoe ? Waar is hij ?
- MIE : (uit rol) Hij is er niet : Pol moest dat spelen !
- ANN : (op) Wat moeten we nu doen ? We kunnen de kinderen toch niet
zomaar naar huis sturen ?
- PIET : Ze hebben betaald, dus moeten we toneel spelen.
- JAN : Dat spreekt vanzelf ! Wie heeft er een idee ?

(Ze gaan alle vier in denkershouding staan, stijl Rodin.)

PIET : Idee ! We kunnen kaarten ! We zijn met zijn vieren !

(Ze kijken alle vier naar het publiek, schudden van nee.
Ze denken weer.)

PIET : Idee ! We kunnen allemaal op onze handen staan en dan het
Belgisch Volkslied zingen.

(Ze kijken naar het publiek, schudden van nee.
Ze denken weer.)

MIE : Idee ! Ik weet het !

JAN + ANN + PIET : (bij haar)

Haja ? Wat is het ? Vertel eens.

(Ze gaan in een cirkel staan, als rugbyspelers rond een bal,
draaien rond - Mie fluistert, ook de anderen maken geluiden -
dan springen ze allemaal recht.)

JAN + ANN + PIET + MIE : Dat is het : dat gaan we doen ! Eureka we
hebben het gevonden ! Leve onze Mie !

MIE : (tot publiek)

We gaan voor jullie een toneelstuk opvoeren.

ANN : Een heel speciaal toneelstuk.

PIET : Iets dat je nog nooit in je leven gezien hebt -

JAN : En dat je heel je leven zal onthouden.

MIE : We gaan namelijk spelen dat we op zoek gaan naar onze vijfde
acteur.

JAN : En terwijl we aan het zoeken zijn, laten we jullie kennis maken
met al wat er rond het toneel en naast het podium zoal gebeurt.

ANN : Want jullie zien wel altijd het toneelstuk zelf

PIET : De opvoering dus...

ANN : Maar al de voorbereiding en het werk dat eraan voorafgaat en
de mensen die wel meehelpen aan het stuk,

PIET : Maar die zelf niet op het podium staan

MIE : zoals de directeur

JAN : de schrijver

ANN : de regisseur

PIET : en de mensen van het decor en het licht

ANN : Die zien jullie nooit.

JAN : En zonder hen zou er helemaal geen toneelstuk zijn !

MIE : We spelen dus het stuk :

ALLEN : "Op zoek naar de vijfde acteur"

JAN : En eerst gaan we naar de directeur van de schouwburg.

MIE : Pardon : de directrice !

ANN : Haja, we zijn geëmancipeerd : de directrice !

(Mie gaat naar de andere kant van de scène waar ze zich aan haar bureau installeert. Hiervoor kan ze een tafel van achter de coulissen halen.

PIET : De directrice dus. Maar wat doet zo iemand eigenlijk ?

ANN : Wel, het is de chef van het theater, de grote baas van de schouwburg.

JAN : Over alles wat er in dat gebouw gebeurt moet hij zijn zegen geven !

ANN : Hij kiest de toneelstukken, de acteurs, zegt hoeveel de mensen moeten betalen...

JAN : Je kan hem een beetje vergelijken met de kapitein van een schip.

PIET : Maar in plaats van een schip is het een toneelzaal.

JAN : Juist ! Ik hoop alleen maar dat hij tijd voor ons heeft, want hij heeft vast een heleboel te doen.

(Jan gaat bij Mie, een verwaand vrouwmens met verbasterd Vlaams, een dikke sigaar. Ze zit aan een tafeltje met twee telefoons erop waarin ze druk aan het praten is. Piet en Ann trekken zich terug om de andere figuren in dit scènetje voor te bereiden.)

MIE : (in ene telefoon) Haben Sie een schön Stücksken für maai um zu spielen in mijnen theater ? Ein Stücksken für zu lachen für das Publikum ?

(Jan komt binnen.)

MIE : (tot Jan) Teruk buit.

JAN : Wat zegt u ?

MIE : Teruk buit en klop aan de deur en wachten tot iek roep : van de biene !

(Mopperend gaat Jan voor imaginaire deur staan)

JAN : Zo goed ?

MIE : (bekijkt hem, wuift hem nog wat naar achter, in tweede telefoon)
Yes, en do you stink we can have JR for de hoofdrol in de pies ?
Bekoz de publick loves JR en wants to zie him on de plee, like
in de television, zie ?

(Jan stampet met voet op vloer.)

MIE : Euh... van de biene !

(Jan bedeesd binnen. Mie in 1e telefoon.)

Ja, und bitte miet ein bietsken Liebe en entwas schöne Meedskens..
Teruk buit !

JAN : Wat nu weer ?

MIE : Teruk buit en voeten vegen als ge biene komt !

(Jan weer buiten, Mie in 2e telefoon)

En wie gif de pies de taaitel "Not JR in Dallas, but JR in...
(plaats waar gespeeld wordt)

(Jan stampet op vloer, wordt binnengeropen, veegt omstandig
schoenen proper. In het volgende telefoontje inspecteert
Mie zijn zolen.)

MIE : Das kompt halso in horde ? Vielen Tank en auf siederwehen !
(1e telefoon neer) En plies zee tegen JR dat het muts fans
in Belgique heeft. Yes, stank you en zo lang. (2e telefoon
neer)

En waarmee kan iek u help, jonk man, iek heb niet veel van de
tijd dus kort graag.

JAN : Wel, meneer de..

MIE : He ?

JAN : Mevrouw de directrice, we zijn acteurs van uw gezelschap, maar we kunnen ons stuk niet opvoeren.

(Ann komt op met valies.)

MIE : Een ogeblik wakt ! Dat ies mijn sekretaris.

ANN : Directeur, je hebt me gevraagd een toneelstuk te zoeken om volgend jaar op te voeren ? Ik heb hier één en ander meegebracht, u moet het maar eens lezen en mij vertellen welk stuk we moeten kopen.

(Haalt hoop stukken uit de valies en overlaadt er Mie mee die lanzaam maar zeker bedolven raakt.)

Hier een paar vertalingen van buitenlandse stukken, de moeite waard, niet slecht, en dit (half opgevreten, kapotte brochures) zijn een paar toneelspelen die ALMO deze week heeft opgestuurd en die ze vorige week zouden moeten terughebben, en dan hier (dik pak samengebonden met koorden) de nieuwe bewerkingen van oude vertalingen van antieke draken van Hugo Claus en dit (flinterdun brochuurtje) dat heeft de eerste prijs van minister Poma gekregen, tussen haakjes heel geschikt voor kleuters en BLO-scholen. Dan nog wat experimenteel werk van Vlaamse auteurs (telefoonboeken), maar die zou ik houden tot het einde, als je zin hebt om te gaan slapen.

Bedankt, veel plezier en goeie avond ! (weg)

MIE : 't Is niets, 't is niets...

JAN : Euh... mevrouw ?

MIE : Ja, ga verder, ga verder...

(ruimt stukkenrommel op, stopt ze weer in valies)

JAN : Zoals gezegd kunnen we ons stuk niet opvoeren omdat we een acteur te weinig hebben. Onze vijfde speler is niet afgekomen !

MIE : Niet afgekoom ?

JAN : Hij heeft zijn kat gestuurd !

MIE : Zijn kat ?

JAN : En nu zitten de mensen voor Piet Snot !

MIE : Piet Snot ? Bah...

(Piet op in sjofele kleren, uitgemergeld, op sterven na dood.)

PIET : Mevrouw, asjeblief, mevrouw, uit diepten van ellende...

MIE : Wat is dat nu weer ? Aha, een werknemer.

PIET : Mevrouw, zou ik alstublieft vijf frank opslag kunnen krijgen ?

MIE : Vijf frank ?

PIET : Alstublieft, ik heb vier bloedjes van kinderen en vijf vrouwen en zes schoonmoeders en 7 nonkel paters en als u me tien frank..

MIE : Tien frank ?

PIET : Ja, of vijftien frank zou misschien ook al goed zijn, ik heb net een sportwagen gekocht, en mijn mercedes moet nog afbetaald worden, en met twintig frank opslag...

MIE : Twintig ?

PIET : U begrijpt me verkeerd, mevrouw, vijfentwintig frank is toch niet zo veel, kijk naar mijn kleren, ik kan zo toch niet op straat komen. (scheurt evt. kleren van zijn lijf) en met dertig frank zou ik een nieuw pak...

MIE : Dertig ?

PIET : Wat zegt u ? Krijg ik het ? Veertig frank opslag ? Oh mevrouw de directrice, wat zal mijn vrouw blijf zijn, vijftig frank, dank u wel, dat ga ik dadelijk vieren. (weg)
Zestig frank opslag gekregen, dat had ik nooit verwacht...

MIE : Iek geloof dat iek vakantie nodig heb...

JAN : Hm...

MIE : U nog altijd... euh...u hebt de mensen toch nog niet naar huis gestuurd ?

JAN : Nee, ze zitten nog in de zaal.

MIE : Iek kan toch niet op één twee vijf een oplossing...

(Piet en An op als mafia-bazen.)

PIET : Even uw aandacht, dit is een overval.

ANN : Controle van de belastingen.

- PIET : (neemt Mies sigaar) Dat ziet er hier lief uit.
- ANN : Om te beginnen vragen we u 100.000 frank.
- PIET : Vijftig procent van uw inkomsten dus.
- ANN : Onmiddellijk te betalen plus 10% taks erbij omdat we het zelf komen halen.
- MIE : Maar dat kan toch niet, dat is een vergissing !
- PIET : Doe geen moeite, ik neem het zelf wel.
(Haalt portefeuille uit Mies binnenzak en neemt geld)
- ANN : Dan nog vijftientig procent commissieloon voor Sabam.
- MIE : Sabam ? Nooit van gehoord !
- ANN : Nee, maar Sabam heeft wel van u gehoord !
(Haalt alle geld uit portefeuille en gooit ze weg.)
- PIET : Verder 10 procent sociale bijdragen. Kom, uw brandkast open maken.
- MIE : Alstublieft, mijnheer...
(Haalt sigarenkist te voorschijn, haalt elastiekje eraf.
Piet neemt de kist.)
- ANN : Uw pensioenfonds en uw RMZ is ook nog niet betaald zeker ?
- PIET : En terwijl we toch bezig zijn : 30% van de totale inkomsten als solidariteitsbijdrage voor de ministers...
- ANN : En de bijdragen voor het ABC en het XYZ en het VDB...
- PIET : En dan nog 100.000 frank voor de aanpassing aan de index.
- MIE : Maar mijnheer, u hebt al mijn keld kenoom, iek heb geen rooie duit meer !
- ANN : Da's niet erg, we redden ons wel.
(Stoppen de telefoons in hun aktentassen)
Enkele forfaitaire bijdragen als aanslagtaxs voor uw schouwburg...
- PIET : (trekt Mies jas en das uit)
En dan nog wat luxebelastingen...
- ANN : Plus de vrijwillige hulp voor achtergebleven gebieden.
(haalt Mies broekzakken leeg)

PIET : En confiscatie van zwart geld.
(trekt haar schoenen uit)

ANN : En tenslotte belasting op de wooninrichting en u bent er vanaf.
Dank u wel, het genoeg was geheel voor ons en tot volgend
jaar.

(Piet en Ann weg met tafel en stoel van Mie, die gebroken
achterblijft.)

MIE : Ach nee, welke ramp, welke catastrofhe, ziet mij hier staan...

JAN : Ik zal maar beter op een andere keer terugkomen, directeur ?

MIE : Alstublieft, gaat, ontvlíedt, loopt henen, íek ben moe moe
moe moe...

JAN : Ja mevrouw de directrice, zeker mevrouw de directrice...

MIE : Moe... moe...moe
(Piet en Ann bij Jan.)

PIET + ANN : En, wat heeft ze gezegd ?

JAN : (imiteert Mie)
Gaat... ontvlíedt... loopt henen... íek ben moe...moe... moe

ANN : (imiteert hem) moe...moe...moe

MIE : (erbij)
Zeg wat zijn jullie hier aan het doen ? Concert van de droevige
koeien ?

JAN : Nee, concert van de directrice die al haar geld aan de belas-
tingen moest geven.

PIET : Ja, maar alle gekheid op een stokje : als de directrice ons niet
kon helpen, wat moeten we dan doen ?

MIE : Dan stel ik voor dat we bij de regisseur gaan !

ANN : Ha ja, de regisseur...

PIET : Heel belangrijk als je toneelspeelt...
Hij is namelijk de persoon die de acteurs zegt hoe ze moeten
spelen...

JAN : Waar ze moeten gaan staan

MIE : hoe ze moeten lopen

PIET : Of ze luid moeten spreken of stil

MIE : Traag of snel.

JAN : Een regisseur is best te vergelijken met de dirigent van een fanfare.

ANN : (grote zonneklep op, bril aan ketting, zenuwachtig, actief, sleurt stoeltje mee met op de leuning "regisseur". Af en toe houdt ze de handen voor haar ogen om een "scherm" af te bakenen.)
Laten we even kijken wat we hier hebben. De drie Charels ?
Ah nee. (op Mie) Er is een Charelin bij.

MIE : En wat heeft dat....

ANN : Stop ! Niet meer bewegen ! Zo blijven staan !
(de drie blijven onbeweeglijk) Linkerbeen opheffen ! (doen het)
Stop ! Niet meer bewegen ! Armen strekken ! (ze doen het)
Stop ! Nu romp naar voren buigen ! (ze doen het)
En nu alledrie tegelijk zeggen : achthonderdzevenendertigenhalf !
(Mie, Jan en Piet mummelen wat onverstaanbare klanken.)

ANN : Wat wat wat ? Kom kom, allemaal recht. (ze doen het)
Buik intrekken, borst vooruit, diep ademhalen, niet uitademen,
en nu allemaal samen : achthonderdzevenendertigenhalf.

(Ze proberen het maar het gaat niet doordat ze krampachtig de adem inhouden.)

ANN : (bootst hen na) Och God ! Wat komen jullie bij het theater doen ? Doek opentrekken ? Chips verkopen ? Een echte acteur moet een krachtige stem hebben : hij kan bulderen (luid) 837,5 of fluisteren (doet het) 837,5. Hij kan het vriendelijk zeggen (doet het) 837,5 of boos (doet het) 837,5. Maar jullie ? (zeer mat) achthonderdzeven... Laat me niet lachen.

JAN : Maar we kwamen ook helemaal niet om u te doen lachen !

MIE : Integendeel !

PIET : We kwamen met een probleem bij u !

ANN : Interessant. (loopt rond, probeert wat houdingen) Probleem - interessant. Verder verder. Doe alsof ik er niet ben.